

PROGRAMMA NATUURNETWERK 2022

Pagina 2	Hoofdstuk 1	Inleiding
Pagina 4	Hoofdstuk 2	Gebiedsaanpak
Pagina 34	Hoofdstuk 3	De Groene Uitweg
Pagina 35	Hoofdstuk 4	Financiële verantwoording

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Het Programma Natuurnetwerk

Het 'groene' beleid voor het landelijk gebied is de laatste jaren volop in beweging. Forse opgaven zoals de afronding van het Natuurnetwerk Nederland, de gebiedsgerichte aanpak stikstof en de herstelmaatregelen van de meest kwetsbare natuur worden concreet en komen de komende jaren in steeds meer gebieden tot uitvoering. Met name in en rond Natura 2000-gebieden spelen veel opgaven. In deze gebieden is gekozen voor een integrale benadering, waarbij opgaven in samenhang worden gerealiseerd en gewerkt wordt aan een duurzaam perspectief voor de aanwezige functies. De provincie neemt hier de regie om de integrale planvorming en uitvoering tot stand te brengen.

Dit Programma Natuurnetwerk (PNN) biedt overzicht van de verschillende gebieden, de opgaven in deze gebieden en de voortgang van de uitvoering. De focus ligt in eerste instantie op de afronding van het Natuurnetwerk, maar wel in combinatie met de gebiedsgerichte aanpak stikstof en de natuurherstelmaatregelen, deels gefinancierd via het Programma Natuur. Ook het lopende programma Groene Uitweg is opgenomen in dit PNN.

Het Programma Natuurnetwerk is een groeidocument. Andere opgaven, zoals bijvoorbeeld de bossenstrategie of het tegengaan van bodemdaling, kunnen de komende jaren in het PNN een plek krijgen zodat een steeds completer beeld ontstaat.

In voorgaande jaren werd de programmering en voortgang van het Natuurnetwerk Nederland via het Programma Natuurontwikkeling (PNO) bijgehouden. Dit PNN komt voor dat PNO in de plaats. Ook het PNN levert de verantwoording en programmering van het werk aan het Natuurnetwerk. Maar er zijn hierbij een aantal belangrijke verschillen t.o.v. het PNO:

- Het programma sluit aan bij de gebiedsgerichte en integrale werkwijze die vanaf 2020 is ingezet en steeds meer vorm krijgt in de verschillende (deel)gebieden.
- Het programma is meer toegespitst op de voortgangsbewaking van de realisatie van de natuuropgave, waarbij het programma erop gericht is om via kaarten en graphics, in één oogopslag een beeld te verkrijgen van de opgaven en de voortgang.
- Het Programma bevat niet langer de beleidsinstrumenten en teksten. Deze zijn elders ondergebracht, zoals in het Masterplan biodiversiteit en het Natuurbeheerplan.

Het Programma Natuurnetwerk wordt jaarlijks geactualiseerd en ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd.

1.2 Gebiedsgericht en integraal werken

Om uiterlijk in 2027 tot afronding van het Natuurnetwerk te komen, is in 2020 door het college de 'Realisatiestrategie NNN' vastgesteld. Hierin is beschreven op welke wijze de provincie zorgt voor tijdige afronding van het Natuurnetwerk. Eén van de speerpunten van de strategie is het starten van de gebiedsgerichte planvorming in 25 deelgebieden. Deze gebiedsindeling vormt de basis voor het integraal gebiedsgericht werken. In dit PNN wordt deze gebiedsindeling aangehouden voor het in beeld brengen van opgaven, verantwoording en programmering. In onderstaand kaartje is deze gebiedsindeling weergegeven:

<kaartje>

In of nabij Natura 2000-gebieden hangt de restantopgave van het Natuurnetwerk samen met de gebiedsgerichte aanpak stikstof en het Programma Natuur. Hier voert de provincie zelf de regie op het integrale gebiedsproces. In de andere gebieden zijn gebiedsregisseurs van de provincie actief om de Natuurnetwerk-opgave te realiseren. Dat kan door de natuuropgave te laten meeliften met initiatieven en projecten uit de regio, of door zelf projecten op te starten om het netwerk af te ronden.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de voortgang van het werk aan het Natuurnetwerk in beeld gebracht. Dit is per deelgebied op uniforme wijze gedaan aan de hand van korte teksten, graphics en

kaarten. Met deze nieuwe opzet wordt aangesloten op de gebiedsgerichte en integrale werkwijze die vanaf vorig jaar is ingezet. Zo wordt er in één oogopslag inzicht gegeven over de voortgang in de verschillende delen van de provincie.

In hoofdstuk 3 leest u meer over het programma Groene Uitweg waarin dit jaar een herprogrammering heeft plaatsgevonden.

In hoofdstuk 4 vindt u tot slot de financiële overzichten met hierin een overzicht van de nieuwe geldstromen waarvan het nieuwe (Rijks)budget vanuit het Programma Natuur de belangrijkste is.

HOOFDSTUK 2 GEBIEDSAANPAK

Voor het realisatie van het Natuurnetwerk Nederland is de provincie in 25 gebieden verdeeld. In dit hoofdstuk is elk van deze gebieden beschreven in termen van ecologie, ambitie, projecten en cijfers.

1. TEXEL

Projectgegevens

Gebiedsregisseur: _____
Projectleider stikstof: Floor Cammaert, _____
Betrokken partijen: Gemeente Texel, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, LTO, ANLV De Lieuw Texel, werkgroep Hoge Berg.
Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 5.797.441,- Euro

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: De Hoge Berg, Noordelijke duinen Texel, Zuidelijke duinen Texel, polderlandschap Texel, Waddenkust, De Horst, de Razende Bol en Waalenburg.

Karakteristiek: De duinen, grote hooiland-reservaten voor orchideeën, weidevogel-graslanden, binnendijkse brakwater gebieden en Nederlands enige insectenreservaat.

Cultuur: Tuinwallenlandschap met kolken, voornamelijk nog op de Hoge Berg. Ook is hier een cultuurhistorische eendenkooi aanwezig.

Fauna: Kruidenrijke tuinwallen met ongewervelden van droge milieus (insecten als argusvlinder en Texelse zandbij). Drinkkolken voor amfibieën (rugstreeppad). Grote variëteit aan vogels, bosjes met bos- en struweelvogels, duinen met water-, moeras- en rietvogels (scholekster, lepelaar), graslanden met weidevogels (slobeend, grutto, tureluur). Driedoornige stekelbaars, grijze zeehond, gewone zeehond.

Flora: Droge heide, vochtig hakhout, dennen-, eiken- en beukenbos en haagbeuken- en essenbos. Oude ongestoorde en onbemeste graslanden met rijkdom aan paddenstoelen en orchideeënrijke graslanden (harlekijn, brede orchis, groenknolorchis). Diverse duinstadia (strand en embryonaal duin, open duin, duinbos).

Bescherming: 6517 ha op Texel is NNN. Buiten de NNN is een groot deel van het eiland bijzonder provinciaal landschap (BPL). Ook is bijna de helft van Texel aangewezen als aardkundig monument, dan wel als aardkundig waardevol gebied. Een groot deel van de NNN is N2000-gebied vanwege het uitgestrekte duingebied met daarbinnen een kweldergebied.

Ambities

Texel kent veel verschillende typen natuur; waaronder tuinwallen, eendenkooien, en in Nederland unieke natuur (sluften, maar bijvoorbeeld ook insecten). De grootste opgave voor Texel ligt in het waterbeheer, waarbij de duinen en duinzoom voldoende zoet water vasthouden en vele bijzondere orchideeën in de hooiweiden een passend peilbeheer krijgen. Ook kan nog veel winst behaald worden door het gevarieerder maken van overgangen tussen bos en open duin.

Aandachtspunten

- Het watersysteem heeft aandacht nodig, op diverse gebieden zijn de graslanden door peilverlaging te droog geworden, wat ten koste gaat van de weidevogels.
- Wanneer rekening wordt gehouden met de diverse kwelstromen (zowel zout als zoet) zijn er hoge ecologische waarden te behalen, zoals uitbreiding van vochtige duinvalleien en vochtige hooilanden.
- Er vindt monitoring plaats van de waterberging (PNH en HHNK), omdat bewoners wateroverlast vrezen.
- Het tuinwallenlandschap is grotendeels afhankelijk van het consequent gevoerde begrazingsbeheer (door schapen). Dit beheer brengt hoge kosten met zich mee en is vaak intensiever dan strikt vanuit ecologisch oogpunt wenselijk.
- Op 67% van het Natura 2000-gebied Duinen en Lage Land Texel daalt er teveel stikstof neer. Belangrijkste bronnen daarvoor zijn, naast het buitenland (37%) en ammoniak van zee (29%), de landbouw (17%) en overige sectoren (7%).

Projecten

- Waalenburg fase 2 (NHN30): waterpeil verhogen om ambitietype voor natuur te realiseren;

- voorstel werkgroep Texel voor te begrenzen en ontgrenzen gebieden;
- gebiedsproces Hoge Berg.

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	6.249 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	500 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	137 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	131 hectare
NNN totaal:	6.517 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

de vet-gemaakte onderdelen zijn gerealiseerd voor (delen van) het gebied

Bemensing op orde - quick scan (incl. ecologische visie) - beheercheck - plan van aanpak - grondverwerving/ ha wegzetten in projecten - onderzoeken - concept inrichtingsplan (VO) - grondverwerving - def. Inrichtingsplan (DO) - uitvoering - beheer.

Voortgang neerslag stikstof

Nu: 33% onder KDW

2025: 40% onder KDW = 250 mol

2030: 50% onder KDW = 250 mol

2035: 74% onder KDW = 350 mol

2. KUST KOP NOORD-HOLLAND

Projectgegevens

Gebiedsregisseur: [REDACTED]

Projectleider stikstof: [REDACTED]

Gebiedspartners: Gemeenten Den Helder en Schagen, HHNK, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer.

Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 3.644.046,- Euro

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Huisduinerpolder; Grafelijkheidsduinen & Donkere duinen; Het Nollenlandschap; Noorduinen, Mariendal & Botgat; Uitlandse Polder & Zandpolder; Nollen, Kooibosch & Luttickduin; Zwanenwater & Pettemerduinen; Wildrijk & Ananas.

Karakteristiek: De ononderbroken duinreep, waterrijk polderlandschap met extensieve graslanden met brakke invloeden, open duingraslanden met stuifplekken en beboste binnenduinen die over gaan in duinmeren met moeras.

Cultuur: Het gebied bevat een cultuurhistorisch waardevol stinzenbos (Wildrijk). Naast natuur hebben veel gebieden een nevenfunctie voor recreatief gebruik. In sommige gebieden is getracht om het oude nollenlandschap te herstellen.

Fauna: Ondiepe plassen voor amfibieën (rugstreeppad), hoogwatervluchtplaats voor vogels. Duinen met insecten (duinparelmoervlinder, kommavlinder), reptielen (zandhagedis), amfibieën (rugstreeppad), weekdieren (nauwe korfslak), vogels (baardman, tapuit, blauwborst en steenloper) en kleine zoogdieren (konijnen, boomarter, noordse woelmuis, vleermuisen).

Flora: Vochtige hooilanden met brakke natuur (aardbeienklaver). Duinlandschap met open duin, strand en embryonaal duin, vochtige duinvalleien (duinwespenorchis, parnassia, fraai duizenguldenkruid, blauwe zeedistel, zeewolfsmelk), duinheide, duingraslanden (hondsviooltje, zandblauwtje, buntgras, muizenootje) en duinbos.

Bescherming: Circa de helft van het Natuurnetwerk is Natura 2000-gebied (#84 Duinen Den Helder - Callantsoog en #85 Zwanenwater & Pettemerduinen). Binnen het gebied Kust Kop Noord-Holland ligt 1.722 ha Natuurnetwerk. Daarnaast behoren de jonge en oude duinen en de stuifdijk tot het aardkundig erfgoed van de provincie Noord-Holland.

Ambities

Voor de kustduinen en de duinzoom (de overgang van duin naar polder) is de ambitie om ruimte te geven aan een zo natuurlijk mogelijk beheer en waterpeil. De ruimte wordt bepaald door de breedte van de duinen. In de duinzoom liggen kansen om de overgang van duinzoom naar de polder te verzachten. Dit levert bijzondere natuur op, gaat versnippering tegen en draagt bij aan

de zoetwatervoorraad en klimaatadaptatie. In de polder Callantssoog zijn kansen om de oppervlakte brakke natuur te vergroten en ook daar bij te dragen aan klimaatadaptatie.

Aandachtspunten

- In de twee meren van het Zwanenwater is de waterkwaliteit matig, o.a. door de bemesting van vogels en zure depositie. Door de jaren heen heeft zich een dikke baggerlaag afgezet en zomers treedt bloei van blauwalgen op. Uitbaggeren kan helpen, maar heeft slechts een tijdelijk effect en dient geen verstoring in het gebied te veroorzaken.
- Verbetering (en uitbreiding) is nodig voor de grijze duinen, vochtige duinvalleien en heischrale graslanden.
- Het gebied heeft last van Amerikaanse vogelkers. Er worden beheersmaatregelen getroffen deze te verwijderen, maar dit blijft een moeizame klus.
- De grens tussen duinen en achterland is veelal hard (dijk of weg).
- Vanuit Natura 2000 worden verschillende maatregelen getroffen om de kwaliteit van de duingraslanden en -heiden te verbeteren.
- Op 82% van het Natura 2000-gebied Zwanenwater & Pettermerduinen daalt er teveel stikstof neer. Belangrijkste bronnen daarvoor zijn het buitenland (37%), ammoniak van zee (24%) en de landbouw (21%). Op de duinen van Den Helder en Callantssoog daalt 78% te veel stikstof neer. De bronnen zijn hetzelfde als bij het Zwanenwater: buitenland (35%), ammoniak van zee (29%) en de landbouw (18%).

Projecten

- Streepjesberg (NHN 14); realisatie 5 ha NNN door gemeente Den Helder
- Boskerpark (NHN 16); realisatie van een combinatie van recreatiewoningen (Droomparken) en 19 ha NNN.
- Zandpolder (NHN 17); 32 ha NNN die over meerdere jaren verspreid wordt gerealiseerd door oa Landschap Noord-Holland

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	1.596 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	8 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	118 hectare
NNN totaal:	1.722 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

de vet-gemaakte onderdelen zijn gerealiseerd voor (delen van) het gebied

Bemensing op orde – quick scan (incl. ecologische visie) – beheercheck – plan van aanpak – grondverwerving/ ha wegzetten in genoemde projecten – onderzoeken – concept inrichtingsplan (VO) – grondverwerving – def. Inrichtingsplan (DO) – uitvoering – beheer.

Voortgang en doelstelling neerslag stikstof

Duinen Den Helder-Callantssoog

Nu: 22% onder kritische depositie waarde (KDW)

2025: 40% onder KDW = 250 mol

2030: 50% onder KDW = 250 mol

2035: 74% onder KDW = 350 mol

Zwanenwater & Pettermerduinen

Nu: 18% onder kritische depositie waarde (KDW)

2025: 40% onder KDW = 250 mol

2030: 50% onder KDW = 250 mol

2035: 74% onder KDW = 400 mol

3. WIERINGEN

Projectgegevens

Gebiedsregisseur: XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Betrokken partijen: Gemeente Hollands Kroon, HHNK, Staatsbosbeheer en anderen.

Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 1.170.227,- Euro

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Wieringen.

Karakteristiek: Verspreid liggende gebiedjes, o.a. brakke en zilte buitendijkse en binnendijkse gebieden en diverse kleine binnendijkse gebieden, bestaande uit soortenrijke graslanden, een bloemdijk, eendenkooien en moerasland. Het gebied is van belang voor weidevogels: open veenweidelandschap met brede vaarten en sloten, afgewisseld met moeras: rietmoeras voor moerasvogels, moerassen met typische brakke soorten.

Cultuur: Voormalig eiland, keileemlandschap en twee aangrenzende droogmakerijen. Polders Waard-Nieuwland en Groetpolder.

Fauna: Moerasvogels, weidevogels, watervogels, hoogwatervluchtplaats voor kustvogels en steltlopers, argusvlinder, waterspitsmuis, meervleermuis.

Flora: Zilte en brakke graslanden en kwelders, tengere distel.

Bescherming: 309 Ha is begrensd als Natuurnetwerk. De rest van Wieringen is bijzonder provinciaal landschap (BPL). Twee buitendijkse terreintjes (Normerven) zijn begrensd als Natura 2000-gebied (Waddenzee).

Ambities

Behoud en verbetering van verspreid liggende natuur die behoort bij het oude kogen en polderlandschap, zoals soortenrijke graslanden, bloemdijken, eendenkooien, moerasgebiedjes, brakke graslanden en kwelders. Samenhang verbeteren van deze gebieden via moeras in de voorboezem en de soortenrijke dijken en de omgeving (de natuurverbindingen KNV3 en KNV2).

Aandachtspunten

- De geringe omvang van de gebieden maakt ze kwetsbaar voor invloeden van buitenaf.

Projecten

- De waterbeheersing wordt in Polder Waard-Nieuwland verbeterd en de natuurfunctie van de voorboezem wordt versterkt.

- Vispassages zorgen voor een verbetering van de uitwisseling tussen polder en boezem;

- Fietspad Wierdijk (NHN28): aanleg van een fietspad langs de Wierdijk.

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	297 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	0 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	11 hectare
NNN totaal:	309 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

de vet-gemaakte onderdelen zijn gerealiseerd voor (delen van) het gebied

Bemensing op orde – quick scan (incl. ecologische visie) – beheercheck – plan van aanpak – grondverwerving/ ha wegzetten in projecten – onderzoeken – concept inrichtingsplan (VO) – grondverwerving – def. Inrichtingsplan (DO) – uitvoering – beheer.

4. KOP VAN NOORD-HOLLAND REST

Projectgegevens

Gebiedsregisseur: [REDACTED]

Betrokken partijen: Gemeenten, Staatsbosbeheer, Landschap Noord-Holland, HHNK en anderen
Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 2.523.678,- Euro

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Wielen langs Westfriese Omringdijk bij Eenigenburg; Balgzand; Robbenoord- en Dijkgebos en Dijkgebosweide; Amstelmeer en omgeving; Lage Oude Veer, Kruiszwijn en Boermanszwijn; Eendenkooien 't Zand en de Hoop en graslanden bij Oudesluis; Stapstenen Waardkanaal; Schagerwad en reservaten rond Kolhorn; Oeverlanden Kanaal Alkmaar Omval-Kolhorn Noord; Waterbergingsgebieden langs Ringvaart Dirkshorn-Oudkarspel en 't Waardje; Boomerwaal.

Karakteristiek: Diverse natuurgebieden in het zeeleilandschap, bestaande uit graslanden, moerassen, open water en bos.

Cultuur: Zeeleilandschap

Fauna: Moerasvogels (rietzanger, bruine kiekendief), weidevogels (grutto, kievit, scholekster en tureluur) en verder rugstreeppad en noordse woelmuis.

Flora: Zilte graslanden, vochtige hooilanden, moerassen, vochtige bossen.

Bescherming: Het Natuurnetwerk (1.418 ha) ligt verspreid in dit grote gebied. Voor een aantal gebieden langs de oever is er een relatie met het Natura 2000-gebied IJsselmeer.

Ambities

De graslanden, oeverlanden en wateren zijn verbonden via natuurverbindingen langs grote waterlopen. Deze natuurgebieden en verbindingen zijn belangrijk voor karakteristieke soorten zoals weidevogels, Noordse woelmuis, waterspitsmuis, otter, meervleermuis, diverse (trek)vissoorten en moerasvogels. De ambitie is om deze natuurgebieden duurzaam te behouden en om de natuurverbindingen en stapstenen verder te realiseren en te verbeteren in kwaliteit.

Aandachtspunten

- Het realiseren van de grote lengte natuurverbindingen vraagt om begrenzing en inrichting van stapstenen.

Projecten

Nog niet in kaart gebracht.

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	1.229 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	20 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	7 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	162 hectare
NNN totaal:	1.418 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

Bemensing op orde – quick scan (incl. ecologische visie) – beheercheck - plan van aanpak – grondverwerving/ ha wegzetten in projecten – onderzoeken – concept inrichtingsplan (VO) – grondverwerving – def. Inrichtingsplan (DO) – uitvoering – beheer.

6. HARGER- EN PETTEMERPOLDER

Projectgegevens

Gebiedsregisseur: [REDACTED]

Projectleider stikstof: [REDACTED]

Betrokken partijen: Gemeente Bergen, HHNK, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en anderen.

Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 2.464.000,- Euro

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Abtskolk, Harger- en Pettemerpolder.

Karakteristiek: Een open en weids poldergebied gelegen in het aandijkingenlandschap (ontstaan door landaanwinning in zee). Er heerst een onregelmatige en grillige kavelstructuur. De polders zijn rustig, stil en donker. In een groot deel van het gebied treedt zowel zoete als zoute kwel op. Het gebied bestaat voornamelijk uit grasland met kleine oppervlakten moeras en water en wordt gebruikt als hoogwatervluchtplaats voor vogels. Het gebied is gelegen langs de Noord-Atlantische trekbaan, waardoor bijzondere trekvogelsoorten het gebruiken als slaapplek.

Cultuur: Het is een polder met een lange geschiedenis. Deze is terug te vinden in de dijkjes, verkaveling, wegen- en slotenpatronen.

Fauna: Broed- en foerageerplek voor watervogels, weidevogels en wintergasten zoals kluut, grauwe franjepoot, (IJslandse) grutto, smient, kolgans, grauwe gans, dwerggans en grote stern.

Flora: Zilte en overstromingsgraslanden als hoogwatervluchtplaats. Polder met graslanden bestaande uit vochtige hooilanden, kruiden- en faunarijke graslanden en wintergastenweiden met zanicHELLIA, spiraalruppia, palingbrood, papegaaiwammetje en wanssenwasplaat.

Bescherming: Het Natuurnetwerk is grotendeels identiek aan Natura 2000-gebied 162 Abtskolk & De Putten. In het noorden ligt een deel Natura 2000 dat buiten het Natuurnetwerk valt. Een deel van deze grond is aangemerkt als bijzonder provinciaal landschap (BPL) (polder Q), maar een

ander deel van de N2000-begrenzing is verder niet beschermd (polder L). 447,88 Ha in de Harger- en Pettemerpolder valt onder het Natuurnetwerk.

Ambities

Er liggen kansen in de uitbreiding van het areaal extensief grasland, wat de mogelijkheid biedt tot wijzigingen in het peilbeheer (stabiel hoger of natuurlijk peilbeheer). Hierdoor kan het leefgebied van weidevogels, ganzen en wintergasten verbeterd worden. Het gebied heeft een grote variatie aan watertypen, van heel zoet tot zeer zout. De ambitie is om deze variatie zo goed mogelijk uit te laten komen in de verschillende zoete en brakke gebieden. Zo kan de variatie tussen zilt- en overstromingsgrasland, vochtig hooiland, zoete plas en veenmoeras zorgen voor grote biodiversiteit in flora en fauna. De polder is een belangrijk gebied voor de dwerggans en trekvogels, die gebaat zijn bij voldoende rust. De oude dijken kunnen bij het juiste beheer in belang toenemen als Bloemdijk.

Aandachtspunten

- Benutten van kwelwater in het gebied. Dit vergroot de functie als foerageergebied voor vogels en een hoogwatervluchtplaats.
- Het beheer van bloemrijke dijken verdient en vraagt speciale aandacht.
- Realiseren van de restopgave van het Natuurnetwerk zal hier een uitdaging zijn, omdat er tussen 2016 en 2018 al een gebiedsproces doorlopen is.

Projecten

- Geen.

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

Graag aangeven wat de cijfers in aantal hectares is van de volgende vijf zaken: .

NNN gerealiseerd:	343 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	7 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	98 hectare
NNN totaal:	448 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

Bemensing op orde – quick scan (incl. ecologische visie) – plan van aanpak – grondverwerving/ ha wegzetten in projecten – onderzoeken – concept inrichtingsplan (VO) – grondverwerving – def. Inrichtingsplan (DO) – uitvoering – beheer.

7. GEESTMERAMBACHT (dit gebied wordt toegevoegd aan gebied 4. Kop NH rest)

Projectgegevens

Gebiedsregisseur: [REDACTED]

Betrokken partners: Gemeenten, Staatsbosbeheer, Hoogheemraadschap HNK en anderen.

Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 00.000 Euro

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Kleimeer en Geestmerambacht.

Karakteristiek: Het Kleimeer is een rietmoeras voor moerasvogels waarvan op een deel ook riet gesneden wordt. De omgeving wordt gevormd door de Geestmerambacht, een recreatiegebied dat in de vorige eeuw is ingericht in verband met grootschalige zandwinning en recreatiebehoefte. Hier wordt landschap met graslanden, wateren en moerassen afgewisseld met een waterrijk bos- en parklandschap met recreatief gebruik.

Cultuur: Zeekleigebied dat in de vorige eeuw grootschalig is verkaveld. De Kleimeer heeft daarbinnen zijn oorspronkelijke kleinschaligheid behouden.

Fauna: Met name moerasvogels (porseleinhoen, bruine kiekendief, roerdomp) en watervogels (smient, wintertaling, krakeend en meerkoet).

Flora: Klein oppervlak vochtige hooilanden met o.a. reuzenpaardenstaart, addertong en orchideeën, soorten van brakke oorsprong als ruwe bies en schorrezoutgras, en een zich ontwikkelend haagbeuken- en essenbos.

Bescherming: 247 ha is begrensd als Natuurnetwerk. Het is bijzonder provinciaal landschap (BPL), een groot deel is Natura 2000-gebied vanwege water- en verlandingsvegetaties.

Ambities

Het Kleimeer bestaat uit moeras en vochtige soortenrijke graslanden. Het gebied kent een grote rijkdom aan moerasvogels. De Geestmerambacht heeft als waterrijk bos- en parkgebied een grote diversiteit aan natuur. De ambitie is om de Geestmerambacht via natuurverbindingen te koppelen aan natte natuurgebieden in de omgeving.

Aandachtspunten

- In een groot deel van dit gebied is recreatie naast natuur een belangrijk doel.
- Begrenzings, verbindingen en natuurambities Natuurnetwerk zijn niet altijd logisch.

Projecten

Nader te bepalen.

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	247 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	0 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	0 hectare
NNN totaal:	247 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

De gebiedsaanpak is (nog) niet gestart.

Bemensing op orde - quick scan (incl. ecologische visie) - beheercheck - plan van aanpak - grondverwerving/ ha wegzetten in projecten - onderzoeken - concept inrichtingsplan (VO) - grondverwerving - def. Inrichtingsplan (DO) - uitvoering - beheer.

8. WEIDSE POLDERS

Projectgegevens

Projectleider: _____

Betrokken partijen: Gemeenten Bergen, Egmond en Alkmaar, Natuurmonumenten, PWN, bewonersinitiatieven e.a.

Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 5.965.242,- Euro

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Damlanderpolder en Philisteinse Polder; Bergermeerpolder en Loterijlanden.

Karakteristiek: Aaneengesloten graslanden met open karakter en een samenhangend watersysteem. Door het open karakter van groot belang voor weidevogels, al lopen de dichtheden sterk terug. Verbinding met de duinen via duinrellen. Kwelwater aan het oppervlak.

Cultuur: De overgang in het gebied van de binnenduintrand naar het achtergelegen strandwallen- en strandvlaktelandschap is cultuurhistorisch van belang. Daarnaast is in het gebied een bunkercomplex aanwezig dat ten tijde van de Tweede Wereldoorlog onderdeel was van het vliegveld.

Fauna: Poelen en duinrellen voor amfibieën en ongewervelden van natte milieus (rugstreeppad).

Droge heide voor nachtzwaluw, tapuit en zandhagedis.

Flora: Zowel vochtige natuur, vochtig hooiland (orchideeën en dotterbloemen) en kruiden- en faunarijk grasland als droge natuurtypen: droog schraalgrasland overgaand naar droge heide (kraaiheide, struikheide, gevlekte orchis, heidekartelblad, grote wolfsklauw). Watergangen zijn rijk aan waterplanten en er zijn verschillende bosjes aanwezig, park- of stinzenbos en haagbeuken- en essenbos.

Bescherming: Weidse Polders sluit aan op Natura 2000-gebied (#87 Noordhollands Duinreservaat), maar ligt daar zelf buiten. Het Natuurnetwerk bedraagt 279,54 ha.

Ambities

De Weidse polders is een complex van graslandpolders langs het Noordhollands Duinreservaat. Vanuit de duinen stroomt water af. Dit beïnvloedt het gehele gebied. De ambitie is om deze kwelstromen en de variatie in bodemtypen zo goed mogelijk te benutten door de ontwikkeling van kenmerkende vochtige en weide hooilanden. De daarvoor benodigde maatregelen zijn goed te combineren met het langer vasthouden van zoet water en leveren een bijdrage aan de zoetwatervoorraad voor drinkwater en klimaatadaptatie.

Flora: Open omgeving met vochtige graslanden: vochtig hooiland, nat schraalland en kruiden- en faunarijke grasland. Grote orchideeën rijkdom (welriekende nachtorchis, bijenorchis, grote keverorchis), maar ook moerasrolklaver, grote ratelaar en wilde kievitsbloem. Duinbos en park- en stinzenbos met bijbehorende stinzenflora.

Bescherming: Het gebied bevat 656 ha Natuurnetwerk. Deze hectaren vallen buiten de Natura 2000-grenzen. Alle weilanden in het gebied die buiten het Natuurnetwerk vallen zijn aangemerkt als bijzonder provinciaal landschap (BPL).

Ambities

Het gebied kent een open landschap met extensieve graslanden voor weidevogels en stukken gevarieerd bos en grasland. Het gebied staat onder invloed van zoet kwelwater uit het Noordhollands Duinreservaat. De grote variatie in bodem en waterkwaliteit heeft grote potenties voor natuurontwikkeling. De afgelopen decennia zijn daar geslaagde voorbeelden gerealiseerd. Zo heeft stichting De Hooge Weide graslanden hersteld als natuur en zijn er waterbergingen langs de Schulpvaart aangelegd. Daar is een grote diversiteit aan flora terug te vinden. De ambitie is om het de kansen van het watersysteem beter te benutten. Het schone duinwater wordt zo lang mogelijk in het gebied vastgehouden en het polderwater wordt om het gebied heen geleid. Daarmee wordt het gebied minder kwetsbaar voor klimaatverandering.

Aandachtspunten

- Langs de watergangen zijn er mogelijkheden voor uitbreiding van jonge verlanding. Denk aan natuurvriendelijke oevers langs wateren, zonder opgaande begroeiing.
- Er zijn natte verbindingen aanwezig die het duingebied met de polders in het oosten verbinden. Eén van deze verbindingen vormt een belangrijke schakel in routes voor trekvis die tussen de zoute Waddenzee en het inlandse zoet water migreren.
- Er liggen potenties om het areaal extensief vochtig weidevogelgrasland uit te breiden. De graslanden rond de eendenkooi worden momenteel nog niet als weidevogelgrasland beheerd, maar zouden een aaneengesloten gebied kunnen vormen.

Projecten

Vegetatieonderzoek in de Schoonwatervallei (Schulpvaart).

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	543 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	28 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	85 hectare
NNN totaal:	656 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

Bemensing op orde – quick scan (incl. ecologische visie) – beheercheck - plan van aanpak – grondverwerving/ ha wegzetten in projecten – onderzoeken – concept inrichtingsplan (VO) – grondverwerving – def. Inrichtingsplan (DO) – uitvoering – beheer.

10. NOORD KENNEMERLAND

Projectgegevens

Gebiedsregisseur: [REDACTED]

Projectleider stikstof: [REDACTED]

Betrokken partijen: Gemeenten Alkmaar, Bergen, Heerhugowaard, Egmond, Beverwijk, Heiloo, Castricum, Heemskerk HHNK, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, PWN, Staatsbosbeheer,...

Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 8.234.868,- Euro

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Catrijpermoor; Schoorlse Duinen; Noordhollands Duinreservaat; Waterberging Over 't Hek en Zuurvenspolder; Oosterdel; Oeverlanden Kanaal Alkmaar Omval-Kolhorn Zuid; Waarderhout; Polder Egmond aan den Hoef; Ter Coulster, Nijenburg & Heilooër Bos; Duinen bij Wijk aan Zee; Westerhout en de Lunetten bij Beverwijk; Rietlanden Westbeverkoog, Oterleek en Molendijk; Hondsbossche Duinen.

Karakteristiek: Kenmerkend is de grote variatie aan landschappen, bestaande uit ononderbroken vasteland kustlijn, het brede duinmassief van het Noordhollands Duinreservaat, stapstenen tussen duinen en achterland, kwelgevoede waterrijke open polder met duinrellen en extensieve graslanden voor weidevogels.

Cultuur: Het gebied kent een Zeedorpenlandschap. Er zijn cultuurhistorisch waardevolle lunetten aanwezig, evenals een waardevol landschap met water- en verlandingsvegetaties en extensieve graslanden en akkers.

Fauna: Graslanden en plassen als broed-, rust- als foerageergebied voor weidevogels en watervogels. Duinvalleien met moeras- en rietvogels (blauwborst, dodaars en zelfs roerdomp) en ongewervelden van natte milieus (nauwe korfslak en gevlekte witsnuitlibel). Open duinen met amfibieën en reptielen (rugstreeppad en zandhagedis) en ongewervelden van droge milieus (duinsabelsprinkhaan, knopsprietje, blauwvleugelsprinkhaan)

Flora: Het gebied kent zowel (zeer) droge delen op zandgrond: open duin (met zowel witte- als grijze duinen), droog schraalland, als vochtigere gronden: vochtige duinvalleien, kruiden- en faunarijk grasland, duinheide en duinbos. De duingraslanden zijn soortenrijk en bevatten unieke planten- en paddenstoelengemeenschappen (rozenkransje). In de overgangen tussen droge duinen en vochtige valleien zijn zeldzame orchideeën en gentianen aanwezig. In de duinrellen zijn bijzondere waterplanten te vinden (klimopwaterranonkel).

Bescherming: De duinen zijn beschermd als aardkundig monument. Het overgrote deel van het gebied is als Natura 2000-gebied begrensd. Het Natuurnetwerk bestrijkt hier 7657 ha.

Ambities

De ambities van het gebied bestaan uit het benutten van de grote verscheidenheid in bodemtypen en waterhuishouding. In de duinen is dat het ruimte geven aan de natuurlijke processen en een natuurlijk waterpeil. In de duinzoom (de overgang van duin naar polder) en rond de strandwallen bestaat dit uit het ontwikkelen van vochtige vegetaties door het zoete kwelwater zo lang mogelijk vast te houden en regenwater op te vangen. In de riet- en moerasvegetaties en vochtige hooilanden in de lagen delen van de strandvlaktes, langs ringvaarten en in het veenweidegebied, gaat het om het optimaliseren van het waterpeil en duurzaam beheer. Ook verbindingen spelen een belangrijke rol in het gebied. De ambitie bestaat om de duinen en het achterland met elkaar te verbinden op landschapsniveau, om de landschapsovergangen zichtbaar te houden, en om verbindingen aan te leggen waarlangs dieren veilig kunnen migreren.

Aandachtspunten

- Benutten van kwelwater in de binnenduintrand.
- Strategische watervoorraad bij de duinen klimaatbestendig veilig stellen en dit combineren met de realisatie van het Natuurnetwerk, in samenwerking met PWN.
- In de binnenduintrand is een verschuiving van functies gaande van landbouw naar recreatie en natuur.
- De laatste jaren is er sprake van aantasting door exotische rivierkreeftsoorten, waardoor de oevers aangetast worden.
- Er loopt een verkenning van de uitbreidingsmogelijkheden van de reeds deels ingerichte Zanderij. Er komen verzoeken voor aankoop en begrenzing als Natuurnetwerk binnen die de binnenduintrand kunnen versterken, maar die voor alsnog buiten de restantopgave vallen. Hiervoor is een strategie en handelingskader nodig.
- Realisatie van de Natuurnetwerk-graslanden rondom landgoed Ter Coulster is nog niet gelukt maar blijft een aandachtspunt.
- Op grote delen van de Natura 2000-gebieden in de duinen daalt er teveel stikstof neer. Belangrijkste bronnen voor stikstofneerslag op het Noordhollands Duinreservaat zijn het buitenland (34%), de landbouw (21%) en ammoniak van zee (19%), maar overige sectoren (9%) en wegverkeer en scheepvaart (beide 5%). Voor de Schoorlse Duinen zijn de belangrijkste bronnen buitenland (35%), landbouw (23%), ammoniak van zee (21%), overige sectoren (7%), scheepvaart (5%) en wegverkeer (4%).

Projecten

- Nieuwe strandwal (KL 26): gemeenten en provincie werken samen aan gebiedsontwikkeling tussen Heiloo en Castricum, NNN realisatie is hiervan onderdeel
- De Vlotter (KL 33): inrichting van 25 ha NNN door PWN

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	7.956 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	168 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	140 hectare
NNN totaal:	7.964 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

de vet gemaakte onderdelen zijn gerealiseerd voor (delen van) het gebied

Bemensing op orde – quick scan (incl. ecologische visie) – beheercheck – plan van aanpak – grondverwerving/ ha wegzetten in projecten – onderzoeken – concept inrichtingsplan (VO) – grondverwerving – def. Inrichtingsplan (DO) – uitvoering – beheer.

Voortgang en doelstelling neerslag stikstof

Noordhollands Duinreservaat

Nu: 20% onder kritische depositiewaarde (KDW)

2025: 40% onder KDW = 250 mol

2030: 50% onder KDW = 300 mol

2035: 74% onder KDW = 600 mol

Schoorlse Duinen

Nu: 18% onder KDW

2025: 40% onder KDW = 350 mol

2030: 50% onder KDW = 500 mol

2035: 74% onder KDW = 650 mol

11. Alkmaardermeer en Waterlinie

Projectgegevens

Gebiedsregisseur: [REDACTED]

Betrokken partijen: Gemeente Alkmaar, HHNK, Landschap Noord-Holland, Staatsbosbeheer, Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer en anderen.

Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 5.406.948,- Euro

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Hempolder, Klaas Hoorn- en Kijfpolder; Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Zwaansmeer en Dorregeesterpolder; Westwouderpolder; Crommenije; Krommenieër-Woudpolder; Omgeving Markervaart; Waterlinie Beverwijk; Noorderham en Zuiderham; Weijenbus, Vroonmeer en Fort Krommeniedijk; Driehoek van Assum

Karakteristiek: Veel van voornoemde gebieden grenzen aan het Alkmaarder- en Uitgeestermeer, en vormen een netwerk van natuurgebieden. Grote open wateren met verlandingsvegetaties (aan de oevers), open veenweidelandschap van groot belang voor weidevogels. Tevens afwisseling met rietmoerassen en rietzomen, veenmosrietlanden en moerasheide. In de poldergebieden veelal fijnmazige afwatering.

Cultuur: Meren met oeverlanden en omliggend polderlandschap, in de middeleeuwen ontstaan door landwinning in het OerIJ-estuarium.

Fauna: Weidevogels (grutto, Kievit, scholekster, watersnip en kempahaan), waterspitsmuis, noordse woelmuis, moerasbroedvogels, watervogels, wintergasten.

Flora: Verlandingsvegetaties, kruidrijk grasland, vegetatie onder invloed van brakwater (b.v. zilt torkruid, echt heemst), moeras, veenmosrietland (ronde zonnedaauw en orchideeënsoorten), moerasheide.

Bescherming: Ruim 1500 ha is begrensd als Natuurnetwerk, met name rond het Alkmaardermeer. Het overige gebied is bijzonder provinciaal landschap (BPL).

Ambities

Het karakteristieke open landschap met meren en polder herbergt internationaal zeldzame natuur: kruidrijke graslanden met grote dichtheden weidevogels, watervogels en wintergasten en verschillende typen moerassen met noordse woelmuis. Met name de duurzame instandhouding van weidevogelpopulaties vraagt aandacht. Ook is de ambitie om meer natuurlijke gradiënten in de oeverzones van het Alkmaarder- en Uitgeestermeer te realiseren.

Aandachtspunten

- Het beheer van natuur is gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. Belangrijke randvoorwaarden daarbij zijn: een stabiel hoog grondwaterpeil, diversiteit in maaidata en variatie in beheervormen. Het creëren van een plas-dras-situatie komt ten goede aan wintergasten en steltlopers.
- Het watersysteem heeft aanpassingen nodig: peilregulatie of drooglegging voor weidevogels.
- Er zijn kansen voor de ontwikkeling van jonge (natte) verlandingsvegetaties. Zo breidt het leefgebied waterspitsmuis, noordse woelmuis en in de toekomst de otter uit.
- Beroepsscheepvaart op de grote meren heeft door golfwerking een negatieve impact op de ontwikkeling van oevervegetaties.
- Kans voor herstel van overwinteringslocaties voor vleermuizen in Fort Markenbinnen.

Projecten

- De projecten van Vitaal Platteland
- Uitbreiding Geestmerambacht (KL07): Het recreatiegebied Geestmerambacht ten noorden van Alkmaar wordt uitgebreid, waaronder fiets- en wandelpaden en een natuurpark.

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	1.364 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	5 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	173 hectare
NNN totaal:	1.542 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

Bemensing op orde - quick scan (incl. ecologische visie) - beheercheck - plan van aanpak - grondvererving/ ha wegzetten in projecten - onderzoeken - concept inrichtingsplan (VO) - grondvererving - def. Inrichtingsplan (DO) - uitvoering - beheer.

12. EILANDSPOLDER

Projectgegevens

Projectleider: [REDACTED]

Betrokken partijen: Gemeenten Alkmaar en Beemster, HHNK, Staatsbosbeheer, Landschap Noord-Holland, Water, Land & Dijken, LTO en anderen.

Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 5.801.781,- Euro

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Eilandspolder, Koksloot en Oeverland.

Karakteristiek: Open veenweidelandschap met extensieve graslanden voor weidevogels en wintergasten. Het is een waterrijk gebied met plassen, brede vaarten en sloten, afgewisseld met verschillende typen moeras. Koksloot en Oeverland bestaat uit kleine oeverlanden die als stapsteen-verbinding functioneren voor soorten van natte milieus.

Cultuur: Kleine onregelmatig gevormde graslandpercelen omgeven door veel water. Van oorsprong is het een ontgonnen hoogveengebied, omringd door lager gelegen rationeel verkavelde droogmakerijen (de Beemster en de Schermer).

Fauna: Weidevogels (grutto, kievit, scholekster en watersnip), wintergasten (smient, wintertaling, goudplevier), moerasvogels (rietzanger, bruine kiekendief) en verder meervleermuis, noordse woelmuis, bittervoorn, kleine modderkruiper en ringslang.

Flora: Orchideeën-rijke veenmosrietlanden, vochtig hooiland met kruiden.

Bescherming: Het grootste deel van het natuurgebied Eilandspolder is begrensd als Natuurnetwerk (1261 ha) en Natura 2000-gebied. Beide delen van de Eilandspolder zijn vogelrichtlijngebied, Eilandspolder-Oost is naast vogelrichtlijn- ook habitatrichtlijngebied, vooral vanwege het belang voor veenmosrietlanden en karakteristieke diersoorten. Een deel van Eilandspolder-West is wel Natura 2000-gebied, maar geen Natuurnetwerk. Koksloot en Oeverland is aangewezen als Natuurnetwerk (3 ha), de omliggende droogmakerijen en polders niet.

Ambities

Het karakteristieke open waterrijke veenweidelandschap herbergt internationaal zeldzame natuur: graslanden voor weidevogels en wintergasten en verschillende typen bijzondere moerassen. De ambitie is om het gebied via ecologische verbindingen te koppelen met omliggende gebieden als

het Alkmaardermeer, het Wormer- en Jisperveld en de Mijzenpolder. De ambitie is deze te beschermen door de stikstofneerslag op het gebied te laten dalen en het gebied duurzaam in te richten en te beheren.

Aandachtspunten

- Het hoogteverschil tussen polder en omliggende gebieden zorgt ervoor dat water wegzijgt naar de droogmakerijen. In droge perioden wordt boezemwater ingelaten. Het verkrijgen van een goede waterkwaliteit en behouden van de hoge waterstand is hier een uitdaging.
- Een groot deel van het gebied heeft een geringe drooglegging en bestaat uit water. Dit maakt natuurbeheer relatief duur (vaarland).
- Het beheer van natuur is in dit gebied voor een groot deel gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. De duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering in het gebied heeft aandacht nodig.
- Natuurnetwerk- en Natura 2000-begrenzing wijken af. Hierdoor kunnen stukken natuur niet goed beschermd worden.
- Delen van het gebied verruigen en verbossen, wat in strijd is met de natuurdoelen.
- Op 100% (!) van het Natura 2000-gebied Eilandspolder daalt er teveel stikstof neer. Belangrijkste bronnen daarvoor zijn, naast het buitenland (30%), de landbouw (41%), het wegverkeer (6%) en overige sectoren (9%).

Projecten

Nader te bepalen.

Voortgang in cijfers

Voortgang NNN

NNN gerealiseerd:	1.072 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	50 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	141 hectare
NNN totaal:	1.263 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

Bemensing op orde – **quick scan (incl. ecologische visie)** – beheercheck - plan van aanpak – grondverwerving/onderzoeken – concept inrichtingsplan (VO) – grondverwerving – def. Inrichtingsplan (DO) – uitvoering – beheer

Voortgang en doelstelling neerslag stikstof

Nu: 0% (!) onder kritische depositiewaarde (KDW)

2025: 40% onder KDW = 300 mol

2030: 50% onder KDW = 300 mol

2035: 74% onder KDW = 300 mol.

13. POLDER MIJZEN

Projectgegevens

Projectleider: _____

Betrokken partijen: Gemeente Alkmaar, Koggenland, HHNK, Staatsbosbeheer, LTO, ANV Hollands Noorden, ANV Water, Land en Dijken en anderen

Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 3.024.704,- Euro

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Polder Mijzen.

Karakteristiek: Open veenpolder met extensieve graslanden voor weidevogels.

Cultuur: Veenpolderlandschap met karakteristiek landschapspatroom van kleine percelen met oud grasland en sloten.

Fauna: Weidevogels (grutto, tureluur, Kievit, scholekster) en noordse woelmuis.

Flora: Geen bijzondere soorten

Bescherming: Het centrale deel van de polder is natuur, ongeveer de helft (326 ha) is hier begrensd als Natuurnetwerk. Het is omgeven door bijzonder provinciaal landschap (BPL).

Ambities

Het karakteristieke open waterrijke veenweidelandschap herbergt grote aantallen weidevogels, met name in het centrale natuurgebied van de polder. Dit hangt samen met het open landschap, de rust, het extensieve gebruik en het relatief hoge waterpeil. De ambitie is om in deze polder de weidevogels duurzaam te behouden. Het Lage Landje is een klein moeraslandje grenzend aan de boezem met waarde voor moerasvogels en als stapsteen in de natuurverbinding. De ambitie is om het gebied via natuurverbindingen te koppelen met omliggende gebieden zoals Eilandspolder.

Aandachtspunten

- Een relatief groot deel van het Natuurnetwerk is nog niet gerealiseerd.
- In het gebied treedt beperkte mate bodemdaling op.
- Het beheer van weidevogelnatuur is gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. Hier worden goede resultaten mee behaald. De duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering in het gebied heeft aandacht nodig.
- Er zitten veel goede, economisch sterke bedrijven.

Projecten

Nader te bepalen.

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	238 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	0 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	88 hectare
NNN totaal:	326 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

Vervolg aanpak gaat in de zomer van start.

Bemensing op orde – quick scan (incl. ecologische visie) – beheercheck – plan van aanpak – grondverwerving/onderzoeken – concept inrichtingsplan (VO) – grondverwerving – def.

Inrichtingsplan (DO) – uitvoering – beheer

14. ZEEVANG EN IJSSELMEERKUST

Projectgegevens

Gebiedsregisseur: [REDACTED]

Betrokken partijen: Gemeenten Edam-Volendam, Purmerend en Waterland (gedeeltelijk), HHNK, Landschap Noord-Holland, Staatsbosbeheer, Stichting Water, Land en Dijken e.a.

Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 3.752.765,- Euro

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Oeverlanden Beemsterringvaart, Kogen bij Schardam, Zeevang en Kwadijkervlot, Purmerbos, Polder Katwoude, Hemmeland, Marken.

Karakteristiek: Verschilt. Zeevang en Kwadijkervlot is het grootste gebied en bestaat vooral uit open grasland voor weidevogels en wintergasten. Langs de kust komen een aantal braken voor. De Kogen bij Schardam aan de IJsselmeerkust hebben als belangrijkste waarde graslanden voor weidevogels en moerasgebied voor moerasvogels. Het eiland Marken wordt gekenmerkt door open graslanden met veel weidevogels. De oeverlanden van de Beemsterringvaart zijn relatief geïsoleerde moerasgebiedjes met moerasvogels. De polder Katwoude wordt gevormd door kleine moerasgebieden, waaronder een van de oudste veenmosrietlanden van Noord-Holland. Hemmeland en Purmerbos zijn ingerichte natuurgebieden met bos en waar recreatie een belangrijk doel is.

Cultuur: Veenpolder, afgewisseld met droogmakerijen en ingepolderd zeeleilandschap.

Fauna: Moerasvogels (rietzanger, bruine kiekendief, roerdomp), weidevogels (grutto, Kievit, scholekster en watersnip), watervogels (smient), wintergasten en verder bittervoorn, kleine modderkruiper, rugstreeppad, meervleermuis en noordse woelmuis.

Flora: Orchideeënrijke veenmosrietlanden, brakke rietruigten met o.a. heemst, vochtig hooiland, en laagveenbos.

Bescherming: Ca. 900 ha van dit gebied is begrensd als natuurnetwerk, het overige deel is overwegend bijzonder provinciaal landschap (BPL), m.u.v. de Purmer en de Beemster. In de Zeevang is een deel begrensd als Natura 2000-gebied vanwege het belang voor vogels.

Ambities

De internationaal zeldzame natuur van polder Zeevang is van belang voor weide- en wintervogels en dient te worden versterkt. De bos- en parkgebieden Hemmeland en Purmerbos zijn heel divers door de verschillende natuurtypen die er voorkomen. In de overige gebieden is vooral het behoud en de versterking van de waarde voor weidevogels en moerasnatuur belangrijk. De ambitie is om deze diverse natuurgebieden via ecologische verbindingen onderling en met omliggende gebieden te koppelen.

Aandachtspunten

- Het watersysteem in de Zeevang vraagt aanpassing in waterkwaliteit en de inrichting van het watersysteem.
- Het beheer van natuur is gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. De duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering in het gebied heeft aandacht nodig.
- De natuur- en recreatiedoelen in Hemmeland en de zoneringsdoelen moeten worden verhelderd.
- Het ecologisch functioneren en de diversiteit van het Purmerbos kan worden verbeterd door inrichting en aanplanting.
- De samenhang tussen N2000 gebied en natuurnetwerk Nederland (NNN). Denk dan aan ecologische, beleidsmatige en praktische implicaties.

Projecten

- Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam (APRK) en Versterking Markermeerdijk. Hier zijn kansen voor natuurverbetering (relatie binnen- en buitendijkse natuur). Bijvoorbeeld door het creëren van natte verbindingen tussen Markermeer en polder, en door het ecologisch verbeteren van de diverse kogen en braken.
- Natuurcompensatie Waterrijk Oosthuizen (LH21).

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	770 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	3 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	120 hectare
NNN totaal:	893 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

Bemensing op orde - **quick scan (incl. ecologische visie)** - beheercheck - plan van aanpak - grondverwerving/ ha wegzetten in projecten - onderzoeken - concept inrichtingsplan (VO) - grondverwerving - def. Inrichtingsplan (DO) - uitvoering - beheer.

15. Wormer en Jisperveld, Kalverpolder

Projectgegevens

Projectleider: [REDACTED]

Betrokken partijen: Gemeente Zaanstad, gemeente Wormerland, HHNK, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer (Kalverpolder), Water, Land en Dijken, LTO e.a.

Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 8.007.861,- Euro

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Wormer en Jisperveld (WJV), Kalverpolder, Enge Wormer en Wijde Wormer.

Karakteristiek: Het WJV en de Kalverpolder zijn laagveenpolders. Hierin zijn open extensieve graslanden voor weidevogels en wintergasten te vinden. Het zijn waterrijke gebieden met plassen, brede vaarten en sloten, afgewisseld met verschillende typen moeras. Enge Wormer en Wijde Wormer (maar ook de Schaalsmeerpolder dat onderdeel uitmaakt van het WJV) zijn droogmakerijen waar de waarde vooral bestaat uit open extensieve graslanden voor weidevogels. Door brakke kwel komt hier in delen ook brak grasland voor.

Cultuur: Kenmerkend veenpolderlandschap afgewisseld met droogmakerijen.

Fauna: Weidevogels (o.a. grutto, tureluur, veldleeuwrik, kempfaan), wintervogels (grutto, slobbeend, smient), moerasvogels (rietzanger, roerdomp) en verder bittervoorn, kleine modderkruiper, noordse woelmuis, meervleermuis en ringslang.

Flora: Orchideeënrijke veenmosrietlanden, brakke graslanden, hoogveenbosjes.

Bescherming: 1757 Ha van dit gebied is begrensd als Natuurnetwerk, het overige deel is bijzonder provinciaal landschap (BPL). Een groot deel is begrensd als Natura 2000-gebied vanwege de verlandingsvegetaties en vogelsoorten.

Ambities

Het karakteristieke open waterrijke veenweidelandschap herbergt internationaal zeldzame natuur: extensieve graslanden voor weidevogels en wintergasten, verschillende typen moerassen en plaatselijk hoogveenbos. De droogmakerijen Enge Wormer en Wijde Wormer zijn van belang voor weidevogels en vanwege de kwel die belangrijk is voor de brakke graslanden en brakke moerassen. De ambitie is om het gebied via ecologische verbindingen te koppelen met omliggende gebieden als Eilandspolder en Oostzanerveld. De ambitie is deze natuur te beschermen door de stikstofneerslag op het gebied te laten dalen en het gebied duurzaam in te richten en te beheren.

Aandachtspunten

- Het watersysteem heeft aanpassingen nodig vanwege de slechte waterkwaliteit en de sterke baggervorming. Hydrologische isolatie kan positief zijn. Er is een versnipperd watersysteem met relatief veel onderbemalingen.
- In het gebied treedt sterke bodemdaling op. Er lopen onderzoeken naar drukdrainage en alternatieve teelten.
- Een groot deel van het gebied bestaat uit water, de kavels zijn onregelmatig en klein. Dit maakt natuurbeheer relatief duur.
- Het beheer van natuur is gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. De duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering in het gebied heeft aandacht nodig.
- Begrenzings van Natuurnetwerk Nederland en Natura 2000 wijken af. Huiskavels aan de randen zijn vaak niet begrensd. Hierdoor is de samenhang in het gebied minder goed en kunnen stukken natuur mogelijk niet goed beschermd worden.
- Op 99% van het Natura 2000-gebied Wormer- en Jisperveld daalt er teveel stikstof neer. Belangrijkste bronnen daarvoor zijn het buitenland (30%), landbouw (29%), wegverkeer (7%) en overige sectoren (17%).

Projecten

- Agenda Vitaal Platteland.

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	1.536 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	79 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	142 hectare
NNN totaal:	1.757 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

Vervolg van de aanpak gaat na de zomer van start.

Bemensing op orde - **quick scan (incl. ecologische visie)** - beheercheck - plan van aanpak - grondverwerving/onderzoeken - concept inrichtingsplan (VO) - grondverwerving - def. Inrichtingsplan (DO) - uitvoering - beheer.

Voortgang en doelstelling neerslag stikstof

Nu: 1% onder KDW

2025: 40% onder KDW = 300 mol

2030: 50% onder KDW = 300 mol

2035: 74% onder KDW = 350 mol.

16 POLDER WESTZAAN

Projectgegevens

Projectleider: [REDACTED]

Betrokken partijen: Gemeente Zaanstad, HHNK, Staatsbosbeheer, Platform Veenweiden (met drie vrijwilligersclubs), agrariërs.

Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 8.427.097,- Euro

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: polder Westzaan, Noorderveen en Zuiderpolder.

Karakteristiek: Natuur voor weidevogels: open veenweidelandschap met brede vaarten en sloten, afgewisseld met moeras: rietmoeras voor moerasvogels, moerassen met typische brakke soorten, orchideeën-rijke veenmosrietlanden, veenheiden en plaatselijk hoogveenbos.

Cultuur: Onregelmatige strokenverkaveling, lange lintdorpen, sporen van turfwinning.

Fauna: Moerasvogels (baardman, bruine kiekendief, roerdomp), weidevogels (grutto, kievit, scholekster en watersnip) en verder bittervoorn, kleine modderkruiper en noordse woelmuis.

Flora: Lepelblad, echte heemst, brakke graslanden, ruwe bies.

Bescherming: Nagenoeg het gehele gebied is aangewezen als bijzonder provinciaal landschap (BPL), een groot deel is Natura 2000-gebied vanwege water- en verlandingsvegetaties.

Ambities

Het karakteristieke open waterrijke veenweidelandschap herbergt internationaal zeldzame natuur: brak laagveen, graslanden en verschillende typen moerassen en plaatselijke hoogveenbos. De ambitie is deze te beschermen door de stikstofneerslag op het gebied te laten dalen en het gebied duurzaam in te richten en te beheren. Het waterbeheer is allesbepalend voor de kwaliteit van het landschap en de natuur en vraagt om aanpassingen.

Aandachtspunten

- Het watersysteem verdient aandacht wat betreft waterkwaliteit, verbrakking en onderbemalingen.
- In het gebied treedt bodemdaling op. Er lopen onderzoeken naar drukdrainage en alternatieve teelten.
- Verbrakking is nodig om de natuurdoelen te bereiken.
- 40% van het gebied bestaat uit water. Dit maakt natuurbeheer relatief duur (vaarland, exotenproblematiek).
- Het beheer van natuur is gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. De duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering in het gebied heeft aandacht nodig.
- NNN- en N2000-begrenzing wijken af. Hierdoor kunnen stukken natuur niet goed beschermd worden.
- Op 73% van het Natura 2000-gebied daalt er teveel stikstof neer (de kritische depositie waarde wordt overschreden). Dit vraagt aanpak bij de bron. De grootste bronnen zijn landbouw (34%), 'overige' sectoren (12%) en het wegverkeer (9%). Ook het buitenland (28%) is een grote bron.
- Om de natuur in het Natura 2000-gebied robuust te maken zijn herstelmaatregelen nodig.

Projecten

- Brak water in de polder Westzaan laten lopen herstelt de oorspronkelijke situatie en bevordert de natuurwaarden voor plant en dier.
- Met drukdrainage is de grondwaterstand van de Zuiderpolder actief te beïnvloeden. Dit vermindert de bodemdaling en CO₂-uitstoot en verbetert de leefomgeving van weidevogels.
- De teelt van natte gewassen als lisdodde en riet in Zuiderveen kan voor de landbouw leiden tot nieuwe producten en diensten als waterberging.
- Visievorming voor de polder Westzaan. Met de gemeente Zaanstad en vele gebiedspartijen is een visievorming voor het jaar 2040 gestart over stikstof, Natuurnetwerk, bodemdaling en verbrakking.

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	768 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	86 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	140 hectare
NNN totaal:	994 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

Bemensing op orde – quick scan (incl. ecologische visie) – beheercheck – plan van aanpak – grondverwerving/onderzoeken – concept inrichtingsplan (VO) – grondverwerving – def. Inrichtingsplan (DO) – uitvoering – beheer

Voortgang en doelstelling verlaging stikstof
Nu: 0% onder kritische depositiewaarde (KDW)
2025: 40% onder KDW = 250 mol
2030: 50% onder KDW = 300 mol
2035: 74% onder KDW = 400 mol.

17. IVOT (Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske)

Projectgegevens

Projectleider: XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Betrokken partijen: Gemeenten Purmerend, Zaandam en Amsterdam, HHNK, Landschap Noord-Holland, Staatsbosbeheer en anderen
Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 12.827.955,- Euro

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Jagersveld; Ilperveld en Varkensland; Oostzanerveld, Twiske, Polder bij Ilpenstein, Ringvaart van de Wijde Wormer en oeverlanden, Groengebied Purmerland.

Karakteristiek: Oostzanerveld, Varkensland en Ilperveld zijn laagveenpolders in Laag-Holland. Hierin zijn open extensieve graslanden voor weidevogels en wintergasten te vinden. Het zijn waterrijke gebieden met plassen, brede vaarten en sloten, afgewisseld met verschillende typen moeras. Twiske, Jagersveld en groengebied Purmerland zijn van oorsprong ook laagveenpolders, maar zijn de vorige eeuw ingericht in verband met grootschalige zandwinning en recreatiebehoefte. Hier wordt open landschap met graslanden en moerassen afgewisseld met een waterrijk bos- en parklandschap met recreatief gebruik. De polder bij Ilpenstein bevat relatief extensieve graslanden, nog in agrarisch gebruik. De ringvaart van de Wijde Wormer en de oeverlanden vormen een keten van natte oeverlanden langs de ringvaart, waar moeras en nat grasland voorkomt. Het maakt deel uit van de natuurverbinding met het Wormer en Jisperveld (LNV1).

Cultuur: Kenmerkend veenpolderlandschap afgewisseld met droogmakerijen. Deels heringericht als bos- en parklandschap.

Fauna: Moerasvogels (baardman, bruine kiekendief, roerdomp), weidevogels (grutto, Kievit, scholekster en watersnip), watervogels en wintergasten (smient) en verder bittervoorn, kleine modderkruiper, meervleermuis en noordse woelmuis.

Flora: Orchideeënrijke veenmosrietlanden en moerasheiden, soortenrijke vochtige hooilanden, hoogveenbosjes.

Bescherming: Ca 2900 ha van dit gebied is begrensd als Natuurnetwerk, het overige deel is overwegend bijzonder provinciaal landschap (BPL), een groot deel is begrensd als Natura 2000-gebied (IVOT) vanwege het belang voor vogels en verlandingsvegetaties.

Ambities

Het karakteristieke open waterrijke veenweidelandschap van het Oostzanerveld, Ilperveld, Varkensland en deels van het Twiske herbergt internationaal zeldzame natuur: extensieve graslanden voor weidevogels en wintergasten, verschillende typen moerassen en plaatselijk hoogveenbos. Daarnaast zijn de waterrijke bos- en parkgebieden het Twiske, Jagersveld en groengebied Purmerland heel divers door de verschillende natuurtypen die er voorkomen. De polder bij Ilpenstein is potentieel van belang voor weidevogels en soortenrijk grasland. De ambitie is om de natuurgebieden via ecologische verbindingen beter onderling te koppelen alsook met omliggende gebieden zoals Wormer- en Jisperveld. De ambitie is deze natuur te beschermen door de stikstofneerslag op het gebied te laten dalen en het gebied duurzaam in te richten en te beheren. Het waterbeheer is bepalend voor de kwaliteit van landschap en natuur.

Aandachtspunten

- Het watersysteem moet aangepast qua waterkwaliteit, baggerkwaliteit en inrichting van het watersysteem.
- In het gebied treedt sterke bodemdaling op. Er lopen projecten voor waterkwaliteitsverbetering en veenvastlegging.
- In een aantal gebieden is recreatie naast natuur een belangrijk doel. Dit vraagt een betere uitwerking en zoning.
- Een groot deel van de gebieden zijn vaarland en zeer waterrijk. Dit maakt natuurbeheer relatief duur (vaarland, exotenproblematiek).
- Het beheer van natuur is gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. De duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering in het gebied heeft aandacht nodig.

- De begrenzing van het Natuurnetwerk en de Natura 2000-gebieden wijken af. Hierdoor kunnen stukken natuur niet goed beschermd worden, met name in het Oostzanerveld.
- Op 86% van het Natura 2000-gebied daalt er teveel stikstof neer. Belangrijkste bronnen daarvoor zijn de landbouw (41%) en het buitenland (30%).

Projecten

- Watersysteem van het IJperveld: kwaliteitsverbetering, natuurvriendelijke oevers, tegengaan bodemdaling en veenontwikkeling.
- Reconstructie A7/A8: de komende jaren gaat RWS deze reconstructie uitvoeren, waarbij de verbetering van de natuur in de omgeving van de weg wordt meegenomen.
- Realiseren van ruim 8 km natuurvriendelijke oevers in het IJperveld (LH23)
- Natuur-verbindingen corridor Amsterdam-Hoorn (LH26); realiseren van natuurverbindingen Kalverpolder-Oostzanerveld en Jisperveld-Oostzanerveld.

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	2.483 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	56 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	340 hectare
NNN totaal:	2.879 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

De gebiedsaanpak gaat rond de zomer van start

Bemensing op orde - quick scan (incl. ecologische visie) - beheercheck - plan van aanpak - grondverwerving/onderzoeken - concept inrichtingsplan (VO) - grondverwerving - def. Inrichtingsplan (DO) - uitvoering - beheer

Voortgang en doelstelling verlaging stikstof

Nu: 14% onder KDW

2025: 40% onder KDW = 350 mol

2030: 50% onder KDW = 350 mol

2035: 74% onder KDW = 500 mol.

18. Waterland Oost

Projectgegevens

Projectleider: [REDACTED]

Betrokken partijen: Gemeenten Waterland en Amsterdam, HHNK, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Water, Land & Dijken, Vereniging Behoud Boeren Waterland, LTO.

Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 7.481.670,- Euro

www.noord-holland.nl/waterland-oost

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Waterland-Oost.

Karakteristiek: Natuur voor weidevogels: open veenweidelandschap met brede voormalige veenrivieren, braken, vaarten en sloten, afgewisseld met moeras: (buitendijkse) rietlanden voor moerasvogels en orchideeën-rijke veenmosrietlanden.

Cultuur: Open veenpolderlandschap waarbinnen enkele droogmakerijen liggen, grenzend aan het Markermeer.

Fauna: Weidevogels (grutto, Kievit, tureluur, scholekster), watervogels (smient), moerasvogels (grote karekiet, bruine kiekendief, roerdomp), en verder bittervoorn, kleine modderkruiper, rugstreeppad, ringslang, noordse woelmuis en meervleermuis.

Flora: Orchideeën-rijke veenmosrietlanden.

Bescherming: 1241 Ha is begrensd als Natuurnetwerk, het overige deel is bijzonder provinciaal landschap (BPL).

Ambities

Het karakteristieke open waterrijke veenweidelandschap heeft met name een weidevogeldoelstelling. Daarnaast is het van belang vanwege het water met verschillende typen moerassen. De begrensde natuur ligt erg versnipperd en de ambitie is om meer samenhang aan

te brengen door de begrenzing en het watersysteem aan te passen, waarbij de ecologische relatie met het Markermeer kan worden versterkt. De ambitie is om het gebied via ecologische verbindingen te koppelen met omliggende gebieden als de Zeevang en via het IJ aan het Diemberbos en Diemerscheg. Ook belangrijk is de stikstofneerslag op het gebied te laten afnemen en het gebied duurzaam in te richten en te beheren.

Aandachtspunten

- De begrenzing en de samenhang van het Natuurnetwerk wordt geoptimaliseerd door het watersysteem en de relatie met het Markermeer te versterken.
- Er is een sterke samenhang met de bodemdaling. Langs de dijken en in de droogmakerijen is de daling groot.
- Het beheer van natuur is gekoppeld aan agrarische bedrijfsvoering. De duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering in het gebied heeft aandacht nodig.

Projecten

- Kustzone Amsterdam-Hoorn
- Toekomstbestendig ecologisch systeem TBES Markermeer.
- Ontsnippering bereikbaarheid Waterland (LH25).

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	1.034 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	30 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	177 hectare
NNN totaal:	1.241 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

Bemensing op orde – quick scan (incl. ecologische visie) – beheercheck - **plan van aanpak –** grondverwerving/onderzoeken – concept inrichtingsplan (VO) – grondverwerving – def. Inrichtingsplan (DO) – uitvoering – beheer

19. ZUID KENNEMERLAND

Projectgegevens

Projectleider: ██████████

Betrokken partijen: TBO's, LTO, Hoogheemraadschap Rijnland, gemeenten, Stichting Duinbehoud
Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 12.709.546,- Euro
www.noord-holland.nl/zuid-kennemerland

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Nationaal Park Zuid-Kennemerland; Amsterdamse Waterleidingduinen; Landgoederen bij Driehuis en Santpoort; Landgoederen bij Haarlem; Landgoederen bij Heemstede en Bennebroek.

Karakteristiek: Grote oppervlakte duinen en binnenduinrand. Overgang van karakteristieke soortenrijke bossen, graslanden en soortenrijk water (vaak verenigd in landgoederen), naar de polder. Deze overgang is voor veel soorten van groot belang. In de binnenduinrand worden open gebieden vooral gebruikt voor vee- en paardenhouderijen en bollenteelt.

Cultuur: Vele landgoederen en strandwallenlandschap.

Fauna: Duindoornstruwelen voor bos- en/of struweelvogels (nachtgael). Open duin voor amfibieën (rugstreeppad), reptielen (zandhagedis) en ongewervelden van droge milieus (duinparelmoervlinder, aardbeivlinder en blauwvleugelsprinkhaan). Oude bunkers met vleurmuizen. Vochtige duinvalleien voor ongewervelden van natte milieus (nauwe korfslak, vissen) en moeras- en rietvogels (dodaars en roerdomp).

Flora: De duinen bestaande uit open duin, strand en embryonaal duin, vochtige duinvallei en duinbos. Ze herbergen zeldzame planten (stippelzegge, honingorchis, slanke gentiaan, parnassia, groenknolorchis, moeraswespenorchis) en paddenstoelen (wasplaten en satijnzwammen). Landgoederen met park- of stinzenbos (stinzenplanten) en dennen-, eiken- en beukenbos.

Bescherming: Het gebied bevat 6823,2 ha Natuurnetwerk en sluit aan bij het Natura 2000-gebied 'Duinen Kennemerland Zuid'. Een gedeelte van het gebied is begrensd als aardkundig monument 'Kennemerduinen, Duin & Kruidberg, Amsterdamse Waterleiding Duinen'.

plassen met water- en verlandingsvegetaties en agrarische graslanden voor weidevogels, deels beweid of hooiland, maar ook met extensief medegebruik recreatie. In het veenweidelandschap richting de Haarlemmermeer ligt ook weidevogellandschap. Samenhang tussen gebieden via reeks wateren in het gebied.

Cultuur: Oude strandwallen met veen- en kleibedekking geven inzicht in de geologische en culturele ontwikkelingsgeschiedenis van de kust (deel aardkundig monument – Dijkland). Voormalig stroomgebied van het IJ, droogmakerijen, veenpolderlandschap met historisch verkavelingspatroon met lintbebouwing.

Fauna: Riet-, water- en moerasvogels (snor, bruine kiekendief, roerdomp in winter), ongewervelden van (brakke) natte milieus, noordse woelmuis, waterspitsmuis en potentie voor de otter, vleermuizen, weidevogels, multifunctionele natuur heeft potentie voor boomarter.

Flora: Kruiden- en faunarijke graslanden, extensieve graslanden, brak water en brakke moeraszones (met zulte), zoete plassen (veen en klei) met rondom de veenplassen veenmosrietland en moerasheide (veenpluis, welriekende nachtorchis, veenmossen, moerasviooltje en ronde zonnedaauw) en hoog- en laagveenbos. Potentie voor zilt- en overstromingsgrasland.

Bescherming: Het is bijzonder provinciaal landschap (BPL). De grote gebieden die onder het Natuurnetwerk vallen zijn 649 ha Dijkland (649 ha), de Houtrakpolder en omgeving (529 ha) en Oosterbroek & Buitenhuizen (494 ha).

Ambities

Variatie in beheer en inrichting kan meer diversiteit aanbrengen in het gebied. De ambitie is om de hierbij aanwezige potenties te benutten en af te stemmen op gevarieerde abiotische omstandigheden (veen/klei, zoete en zoute kwel etc). Leefgebied van weidevogels versterken met beoogde uitbreiding van extensief beheerde graslanden (ten koste van 'regulier' agrarisch gebruik). Ook aandacht voor stabiel hoog waterpeil en een verbetering van de waterkwaliteit voor weidevogels en de ontwikkeling van floristische waarden. Daarnaast is de ambitie om de samenhang te vergroten door de realisatie en versterking van ecologische verbindingen en het versterken van de water- en bosstructuur. Tenslotte vraagt het ontsnipperen rondom doorsnijdingen van het gebied door A200, A22, A9 of aanwezige kanalen aandacht.

Aandachtspunten

- De relatie tussen natuurdoelen en de doelen van het recreatieschap voor recreatie (inclusief evenementen).
- Aandacht voor verbindingszones en ontsnipperingsmaatregelen
- De samenhang tussen de gebieden. De druk van recreatie en doorsnijding door A9, A200 en A22 heeft effect op natuurkansen (geluidsbelasting, lichtverstoring, geen rust).
- De weidevogelstellingen heeft gevolgen voor waterkwaliteit en waterpeilen.
- Extensiveren agrarische functie in weidevogelgebied.

Projecten

- Masterplan Biodiversiteitsherstel.
- Houtrak (KL22): 57 ha kwaliteitsimpuls Natuurnetwerk.

Voortgang in grafiekjes

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	1.939 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	20 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	79 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	15 hectare
NNN totaal:	2.033 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

Aanpak gaat deze zomer van start

Bemensing op orde – quick scan (incl. ecologische visie) – beheercheck - plan van aanpak – grondverwerving/ ha wegzetten in projecten – onderzoeken – concept inrichtingsplan (VO) – grondverwerving – def. Inrichtingsplan (DO) – uitvoering – beheer.

21. Haarlemmermeer

Projectgegevens

Gebiedsregisseur: [REDACTED]

Betrokken partijen: Gemeente Haarlemmermeer en Amsterdam, Staatsbosbeheer, Landschap Noord-Holland, Hoogheemraadschap van Rijnland e.a.
Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 808.074,- EURO

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Amsterdamse Bos, Nieuwe Meer en Amstelveense Poel; Haarlemmermeer; Haarlemmermeerebos en Groene Weelde; Amsterdam West; Eendenkooi Vijfhuizen.

Karakteristiek: Wateren en groenzones als verbinding tussen clusters (stapstenen) van parkachtige percelen, waterrijke gebieden met lokaal verlandingsvegetaties en (schrale) graslandstroken. Het Amsterdamse Bos, Nieuwe Meer en Amstelveense Poel bestaat uit een tweetal clusters van bos- en waterrijk gebied. Ook Haarlemmermeer omvat clusters van bospercelen. Het Haarlemmermeere Bos en Groene Weelde bestaan uit parkachtige bospercelen. Amsterdam-West omvat parkachtige percelen, wateren en graslandstroken. Eendenkooi Vijfhuizen bestaat uit een eendenkooi en omliggende weidepercelen.

Cultuur: Oorspronkelijke veenpolder, nu onderdeel van stedelijk gebied; veenweidegebied met langgerekte lintbebouwing; eendenkooi; droogmakerijenlandschap met landschappelijke linten zoals liniedijk en de ringvaart rond de Haarlemmermeerpolder.

Fauna: Moeras- en rietvogels (roerdomp, blauwborst, ijsvogel) en watervogels (dodaars), plassen met ongewervelden van natte milieus (waterslakken en libellen) en amfibieën (rugstreeppad). Waterspitsmuis en ringslang. Bos- en struweelvogels en vlermuizen in de oude bossen.

Flora: Fauna en kruidenrijke graslanden met multifunctionele natuur, haagbeuken- en essenbos, park- of stinzenbos, hoog- en laagveenbos, veenmosrietland en moerasheide, zoete plassen met kranswiervogelvegetaties, rietkragen en natte ruigte.

Bescherming: Het gebied is gedeeltelijk (ten noorden van Hoofddorp) bijzonder provinciaal landschap (BPL). 1464 Ha is Natuurnetwerk, waaronder het Amsterdamse Bos, de Nieuwe Meer en de Amstelveense Poel (837 ha), het Haarlemmermeerebos en de Groene Weelde (200 ha) en de Haarlemmermeer (225 ha).

Ambities

Realiseren van meer samenhang tussen stapstenen door aanleg en/of verbeteren van natte en droge natuurverbindingen. Versterking van natuurkwaliteiten in de stapstenen tot parkachtige percelen, gevarieerde, oude loofbossen, waterrijke gebieden en verlandingsvegetaties en (schrale) graslanden. Geen expliciete stikstofopgave. Duurzame verbindingen behoeven aandacht ook in relatie tot lange termijngerichte ruimtelijke ontwikkelingen zodat soorten vlot en vrij door de polder kunnen migreren.

Aandachtspunten

- Aaneengesloten verbindingen (oeververbindingen en groenstroken) behouden en versterken, ook in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen (MRA en Park21).
- Ontwikkeling van aaneengesloten bos tot een gevarieerd, oud loofbos en extensiveren beheer in aangesloten graslanden tot bloemrijke ruigtes en gevarieerde bosranden langs het bos.
- Behoud/terugkeren van voldoende rust in het gebied voor broedvogels en uitbreiding van het leefgebied van waterspitsmuis en ringslang.
- Verbeteren waterkwaliteit ten behoeve van watervegetaties of vissen.
- Oevers en watergebonden natuur kunnen in de toekomst gaan fungeren als stapsteen voor de otter.

Projecten

- Park 21 recreatie en water (KL27)
- Piekbergingsproject (en verbindingszone) Rijnland
- Metropool Regio Amsterdam: landschap, leefomgeving, woningbouw.

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	1.436 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	14 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	14 hectare
NNN totaal:	1.464 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

Bemensing op orde – quick scan (incl. ecologische visie) – beheercheck - plan van aanpak – grondverwerving/ ha wegzetten in projecten – onderzoeken – concept inrichtingsplan (VO) – grondverwerving – def. Inrichtingsplan (DO) – uitvoering – beheer.

22. Zuidoosten van Amsterdam

Projectgegevens

Gebiedsregisseur: [REDACTED]

Betrokken partijen: Gemeenten Aalsmeer, Diemen en Ouderkerk, Waterschap AGV, Staatsbosbeheer, Landschap Noord-Holland, Hoogheemraadschap van Rijnland, Agrarisch Collectief Noord-Holland Zuid.

Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: 7.056.276,- EURO

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Westeinderplassen, Molenpoel en Schinkelbos; Kalslagerpolder; Zijdelmeer en Uithoornse Polder; Bovenkerkerpolder; Middelpolder; Polder de Ronde Hoep en Holendrecht- en Bullewijkerpolder; Gaasperplas, Gaasperzoom en De Hoge Dijk; Diemerpolder en Diemerbos; PEN-eiland, De Drost, Warenar, Hooft en De Schelp.

Karakteristiek: Samenhangende recreatie- en natuurgebieden in veenpolderlandschap. Direct rondom het stedelijk gebied van Amsterdam besloten bos- en parklandschap met historische buitenplaatsen langs de Amstel en enkele grote (zandwin)plassen. Open extensieve graslanden voor weidevogels. Waterrijke veengebieden in het zuidwesten met grote wateren (veenafravingen en kleinschalige watertjes en veeneilandjes (oude legakkers), rietlanden en kleine moerasbossen.

Het geheel staat aan de Noordzijde via de rivier De Diemen in verbinding met bos- en moeraslandschap langs- en op eilandjes in het IJmeer/Pampus en het Gooimeer. De oevers van verschillende veenrivieren (Diem, Gaasp) zijn tevens belangrijke ecologische verbindingroutes.

Cultuur: Diepe veenafravingen met kleinschalige verkavelde veenpatronen van watergangen en legakkers.

Fauna: Bos- en struweelvogels, vleermuizen, weidevogels, watervogels (ganzen, steltlopers en lepelaar), moeras- en rietvogels (krakeend en blauwborst), oeverzwaluw, ringslag en mogelijk waterspitsmuis. Vissoorten waaronder Europa's laatste natuurlijke populatie van de Europese meerval. Potentie voor otter.

Flora: Park- en stinzenbos, veenmosrietland en moerasheide (veenreukgras en hoge veenmosbulten), gemaaid rietland, moeras en moerasbos (hoog- en laagveenbos), kruidenrijke graslanden en vochtig hooilanden (dotterbloemen en rietorchissen).

Bescherming: Rondom Amsterdam is het bijzonder provinciaal landschap (BPL). Het gebied grenst aan Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever en Markermeer IJmeer (vogelrichtlijn) maar maakt hier zelf geen onderdeel van uit.

De belangrijkste gebieden van het Natuurnetwerk zijn 1232 ha Westeinderplassen, Oosteinderpoel en Schinkelbos, 356 ha Gaasperplas, Gaasperzoom en De Hoge Dijk en 337 ha Diemerpolder en Diemerbos.

Ambities

De ambitie is behoud en versterking van waardevol weidevogelgebied. Dit kan door het creëren van meer openheid (verwijderen houtopslag), omvorming van graslanden naar vochtig weidevogelgrasland en extensiveren van beheer. Daarnaast is aandacht nodig voor verbinden en ontsnipperen om isolatie van gebieden te voorkomen. Er zijn veel doorsnijdingen van natuur door wegen, spoorlijnen en paden voor recreanten. Ook is de ambitie om de geïsoleerde polders te behouden vanwege hun functie als onmisbare schakels in natte verbindingen (bijvoorbeeld Schinkel bos als stapsteen in De Groene As). Aaneengesloten structuur van gevarieerde en visrijke wateren biedt kansen voor otter. Behoud van open wateren en verlandingsvegetaties is daarnaast van belang vanwege de aanwezigheid van de laatste natuurlijke populatie van de Europese meerval in West-Europa.

Aandachtspunten

De Diemerscheg, Amstelscheg en Westeinderscheg maken onderdeel uit van dit gebied. Naast biodiversiteit, zijn ook klimaatadaptatie, recreatie en bereikbaarheid en cultureel erfgoed belangrijke thema's. Dat brengt de volgende aandachtspunten met zich mee:

- Recreatie maakt een belangrijk onderdeel uit van het gebruik. Doorsnijdingen door wandel- en fietspaden zijn onvermijdelijk.

- De doorsnijdingen door wegen en spoorlijnen rondom niet / nauwelijks vervangbare natuur maakt het nodig gebieden te verbinden en ontsnipperen.
- Waardevolle maar geïsoleerde weidevogelgebieden vragen gerichte inrichting en beheer.

Projecten

- Groene AS Bovenlanden (KL30): aankoop en inrichting van 14 ha stapstenen; sluitstuk in de realisatie van de Groene AS.
- Groene AS Aalsmeer (KL32): realiseren ecologische verbindingzones binnen bebouwde kom
- Holendrechtspolder (GV10)
- Gaasperplas Centraal (GV66): Versterking infrastructuur van en naar de fietsroutes rond de Gaasperplas, als versterking van de Oost-West-verbindingen tussen de Amstel- en Diemerscheg
- Vitaal Platteland: Gebiedsprogramma Westeinderscheg
- Opstart vervolg gebiedsprogramma Amstelscheg

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	2.589 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	0 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	104 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	170 hectare
NNN totaal:	2.863 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

Bemensing op orde – quick scan (incl. ecologische visie) – plan van aanpak – grondverwerving/ ha wegzetten in projecten – onderzoeken – concept inrichtingsplan (VO) – grondverwerving – def. Inrichtingsplan (DO) – uitvoering – beheer.

23. Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden Vecht

Projectgegevens

Gebiedsregisseur: _____

Betrokken partijen: Gemeenten Weesp, Muiden, Diemen, Naarden en Bussum, Gooise Meren, Waterschap AGV, Goois Natuurreservaat, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Agrarisch collectief Noord-Holland Zuid.

Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: weggezet in lopende projecten

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Naardermeer en Zuidpolder beoosten Muiden; Vecht en oeverlanden; Bossen Muiderberg; Laegieskamp, Gijzenveen en Cruysbergen; Diemerscheg.

Karakteristiek: Het veenrivierenlandschap bevat bosgebieden op de hogere stuwwal Muiderberg, kwelgevoed halfopen landschap met schraalland (blauwgraslanden) en vennen in de overgang van stuwwal tot laagveengebied. Daaronder ligt het Naardermeer als kwelgevoed laagveenmoeras met open water, soortenrijke verlandingsvegetaties, rietmoerassen en soortenrijke extensieve graslanden. Vanuit het Naardermeer liggen er verbindingen richting andere waterrijke natuur; de oeverlanden langs de Vecht verbinden het Naardermeer met de Oostelijke Vechtplassen. Aan de Noordoostzijde van het Naardermeer ligt een verbinding richting het Gooimeer. Noordwestelijk ligt een grote ecologische verbinding vanaf het Naardermeer richting het Markermeer: het langgerekte natuurgebied Diemerscheg.

Cultuur: Veenrivierenlandschap van zandgronden, zeekleigebied en laagveenbied, diverse buitenplaatsen rondom Muiderberg, Nieuw Hollandse Waterlinie, oude eendenkooi in Grote meer.

Fauna: Bosvogels (grauwe vliegenvanger, specht, ransuil) en potentie voor boommarter en das, ongewervelden (vennen met 20 soorten libellen, moerassprinkhaan, heikikker), riet- en moerasvogels (snor, rietzanger), ringslang en in de toekomst de otter en bever.

Flora: Zomerklokje (oeverlanden Vecht), kanswiervegetaties, fonteinkruiden en krabbenscheer, schraallanden met potentie voor groenknolorchis.

Bescherming: Het is bijzonder provinciaal landschap (BPL), Naardermeer en Zuidpolder beoosten Muiden en een deel van Laegieskamp, Gijzenveen en Cruysbergen zijn onderdeel van het Natura 2000-gebied Naardermeer. De belangrijkste gebieden voor het Natuurnetwerk zijn Vecht en oeverlanden (36 ha), Naardermeer (1220 ha), 88 ha Laegieskamp (88 ha), en de bossen van Muiderberg (48 ha).

Ambities

Veenrivierenlandschap met veel variatie in abiotische condities. Veelal gerealiseerde bossen op de hoger gelegen stuwwal met lager gelegen kwelgevoede schraallanden, vennen en laagveenmoeras bestaande uit open water, soortenrijke verlandingsvegetaties, trilvenen en rietmoerassen. De ambitie in dit gebied is gericht op het (verder) benutten van hydrologische kansen en om verbindingen met de Oostelijke Vechtplassen, het Gooimeer en het Markermeer te optimaliseren. Het gebied kan verder geschikt gemaakt worden voor de otter.

Aandachtspunten

- De bosgebieden van Muiderberg zijn gerealiseerd en de realisatie van Laegieskamp is vrijwel gereed.
- De provinciale gronden van verbinding Naardermeer – BOMB-polder – Gooimeer zijn deels ingericht als natuur maar worden niet als zodanig beheerd (verpacht). Begrenzing en functioneel inrichten is nodig voor het optimaal functioneren van de verbindingzone.
- Bij de oeverlanden Vecht zijn nog barrières voor trekkende vissen aanwezig, zowel bovenstrooms in de Vecht als bij het IJmeer.
- Landgoed Nieuw Cruysbergen valt onder het Natuurnetwerk maar staat onder druk door woningbouw.
- Schil Naardermeer met moerasbossen en graslanden, purperreiger en otter wordt omgevormd als ecologische en hydrologische buffer met hoger waterpeil en natte rietlanden.
- Op 41% van het Natura 2000-gebied Naardermeer daalt er teveel stikstof neer. Belangrijkste bronnen daarvoor zijn de landbouw (36%) en het buitenland (29%).

Projecten

- Een woningbouwproject in de Bloemendalerpolder biedt kansen voor natuurontwikkeling.
- Voor de Waterlandtak-Oost en het aquaduct over de Vecht van de verbindingzone Naardermeer - Markermeer is een inrichtingsplan opgesteld met een aangepast waterregime. Inrichtingsmaatregelen moeten nog plaatsvinden.
- Verbinding Diemerscheg Waterlandtak-west wordt beheerd met waterbuffels. Dit experiment wordt uitgebreid gemonitord (GV70).
- NNN-schil Naardermeer (GV 11): de schil (480 ha) om het Naardermeer wordt samen met waterschap AGV en Natuurmonumenten ingericht als ecologische en hydrologische buffer.
- Diemerscheg + Waterlandtak-Oost (GV 12)
- Natuurcompensatie A1-A6-A9 (GV 26)
- Duurzaam beheer Diemerbos (GV 64)

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	1.222 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	66 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	112 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	71 hectare
NNN totaal:	1.471 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

Aanpak gaat deze zomer van start

Bemensing op orde – quick scan (incl. ecologische visie) – beheercheck - plan van aanpak – grondverwerving/ ha wegzetten in projecten – onderzoeken – concept inrichtingsplan (VO) – grondverwerving – def. Inrichtingsplan (DO) – uitvoering – beheer.

Voortgang en doelstelling verlaging stikstof

Nu: 29% onder KDW

2025: 40% onder KDW = 0 mol

2030: 50% onder KDW = 0 mol

2035: 74% onder KDW = 300 mol.

24. Oostelijke Vechtstreek Projectgegevens

Projectleiders: Jan Bouwman, Desiree van der Heijde, Liesbeth Rijkhoff, Mieneke Zijlmans-Dijkema
Betrokken partijen: Meer dan 20 partners waaronder de gemeente Wijdereen, Waterschap AGV/Waternet, Natuurmonumenten, Plassenschap Loosdrechtse Plassen, de provincies, regio Gooi- en Vechtstreek, Vechtplassencommissie en LTO Noord.
Provinciale bijdrage realisatie restantopgave Natuurnetwerk: weggezet in lopende projecten.

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebieden: Oostelijke Vechtplassen (Spiegelplas, Loenderveense Plas, Ankeveense Plas, Loosdrechtse Plassen en delen van de Horstermeerpolder).

Karakteristiek: Kwelgevoed veenlandschap met open water, water- en verlandingsvegetaties; trilvenen, rijke veenmosrietlanden, moerasheide, nat schraalland, moerassen, rietlanden en hoog- en laagveenbossen. Daarnaast open landschap met extensieve graslanden.

Cultuur: Kenmerkend historisch water- en verkavelingspatroon als gevolg van veenaufgravingen; meren, plassen, petgaten en legakkers, droogmakerij (Horstermeerpolder), verdedigingslinie Nieuwe Hollandse Waterlinie, forten en een eendenkooi.

Fauna: Vogels van water- en oeverlijnen (woudaap, grote karekiet), rietmoerassen (roerdomp, purperreiger), andere moeras- en watervogels (porseleinhoen, zwarte stern, purperreiger, ijsvogel) en op het open water en de graslanden wintergasten (kolgans, grauwe gans, smient), vissen (grote en kleine modderkruiper, rivierdonderpad), insecten (gevlekte witsnuitlibel, gestreepte waterroofkever) maar ook ringslang, heikikker en rugstreeppad, meervleermuis, noordse woelmuis, boomarter en (sinds 2016) otter.

Flora: Kleinschalige verdeling van habitattypen met veelal een instandhoudingsdoelstelling voor Natura 2000 zoals trilvenen, veenmosrietlanden, moerasheide, schrale graslanden, (bloemrijke) natte ruigtes maar ook moerasstruweel en veenbos (elsenbroekbos gecombineerd met berkenbroekbos). Habitat voor de zeldzame groenknolorchis, veenmosorchis, waterdriblad en blaasjeskruid. Daarnaast ook (veen)mossen en veenpaddenstoelen.

Bescherming: Het is bijzonder provinciaal landschap (BPL), een groot deel is N2000-gebied vanwege water- en verlandingsvegetaties, 4820 ha valt onder het Natuurnetwerk.

Ambities

Laagveenmoerasgebied met een grote variatie in abiotische condities, landgebruik en beheer. Dit heeft als resultaat een grote schakering van internationaal bijzondere natuur. Van open water, trilvenen, veenmosrietland en moerasheide tot moerassen (o.a. galigaanmoeras), nat schraalland, gemaaid rietland en het climax verlandingsstypen hoog- en laagveenbos. De ambitie is deze natuur te beschermen en te ontwikkelen. Verbetering van de waterkwaliteit en herstel van de hydrologie (peildynamiek, herstel kwelstromen, inundatie van percelen) speelt hierin een cruciale rol.

Aandachtspunten

- Het watersysteem behoeft aandacht voor de waterkwaliteit en herstel van de hydrologische situatie waaronder herstel van peildynamiek, tegengaan van verdroging, kweldruk (lokaal) herstellen en inundatie van percelen.
- Beheer: extensiveren van landbouw in het gebied is noodzakelijk voor het uitbreiden van het areaal extensieve graslanden.
- Begrenzing: NNN- en N2000-begrenzing wijken af. Hierdoor kunnen stukken natuur niet goed beschermd worden.
- Herstelmaatregelen: er is een baggerproject en defosfateringsproject gestart in Loosdrechtse Plassen ten behoeve van het verbeteren van de waterkwaliteit. Tevens gaat sanering van de vuilstort in Kortenhoef Oost plaatsvinden.
- Faunabeheer vraag aandacht met name populatiebeheer van ganzen (ganzenvraat) en terugdringen van exotische rivierkreeften.
- Op 34% van het Natura 2000-gebied daalt er teveel stikstof neer. Belangrijkste bronnen daarvoor zijn de landbouw (40%), het buitenland (30%), wegverkeer (9%) en overige sectoren (9%).
- Herstelmaatregelen zijn nodig om de natuur in het Natura 2000-gebied robuust te maken. Maatregelen zijn beheer en inrichting (bv afplaggen, verwijderen opslag, uitgraven verlande poelen en petgaten), landgebruik (bv maatregelen landbouw om nutriëntenbelasting te beperken) en watersysteemgerichte maatregelen (bv afkoppelen / omleiden van waterstromen, benutten kwelwater)
- Voor een deel van de Natuurnetwerk-gronden in Weersloot maakt een bewonersvereniging zelf een schetsplan. De Vereniging Ster van Loosdrecht heeft een (beheer)-overeenkomst

werktuigen van de paleolithische mens), grafheuvel en veldposten van de Voorstelling van Naarden daterend van de mobilisatie 1914-1918.

Fauna: Bos- en struweelvogels, maar ook boommarter en vleermuizen in oude bossen, das, levendbarende hagedis, heide- en openzand vogels (roodborsttapuit, boompieper en boomleeuwerik), kemphaan, watersnip en andere weidevogels, oeverzwaluwen, moerasvogels zoals lepelaar, ringslang en pioniervegetatie met visdief.

Flora: Dennen, eiken en beukenbos met stinzenplanten, dalkruid, adderwortel. Droge heide. Grote keverorchis, teer guichelheil, moeraswespenorchis, groenknolorchis, parnassia en moeraskartelblad. In kwelgevoede meertjes doorschijnend glanswier. Kalkrijke zandgrond met lidsteng en paddenrus. Kale grond: bitterling, duizendguldenkruid.

Bescherming: Het is bijzonder provinciaal landschap (BPL), naastgelegen natuurgebieden (Oostelijke Vechtplassen en Naardermeer) zijn Natura 2000-gebied, Het Natuurnetwerk bevat 's-Gravelandsche landgoederen (418 ha), Spanderswoud en Corversbosch (551 ha), Gooi Noord (1176 ha), Gooi Midden en Zuid (2210 ha), Kampen, Huizerhoef en De Dode Hond (205 ha).

Ambities

Het is de ambitie om in de bossen de bestaande natuurwaarden te optimaliseren door verouderen en omvormingsbeheer en door gericht omringend akkerbeheer uit te voeren. Voor weidevogels is de ambitie om het leefgebied te verbeteren. In het gebiedsakkoord is uitbreiding van het areaal en robuuster maken van het leefgebied opgenomen. Het waterpeil wordt afgestemd op weidevogels. Gefaseerd maaien van de rietlanden helpt broedvogels zoals snor en sprinkhaanzanger. Kale gronden dienen open gehouden te worden voor de grondbroeders. Ook is de ambitie om verbindingen tussen (omliggende) natuurgebieden te behouden en te versterken met kansen voor heikikker, zandhagedis en edelhert.

Aandachtspunten

- Weidevogelgebied robuuster maken door middel van herbegrenzingsen
- Optimaliseren inrichting door waterpeilwijziging
- Naast natuur ook belangrijke recreatieve functie in het bosgebied, bij de landgoederen en bij de oeverzones van de randmeren
- Verbinden en ontsnipperen is een aandachtspunt.

Projecten

- Toelopen natuurbrug Laarderhoogt (GV06)
- NNN De Kampen (GV 24)
- Verbinding Hoorneboeg (GV 29)
- Natuurontwikkeling Huydecoopersweg (GV 36)
- Voltooiing Groene Schakel (GV 48)
- Ontsnippering 't Gooi (GV 53).

Voortgang in cijfers

Voortgang Natuurnetwerk

NNN gerealiseerd:	4.230 hectare
NNN kwaliteitsverbetering op gerealiseerde natuur:	20 hectare
NNN verworven nog niet ingericht:	190 hectare
NNN aangewezen, niet ingericht	103 hectare
NNN totaal:	4.523 hectare

Voortgang gebiedsaanpak

Bemensing op orde - quick scan (incl. ecologische visie) - beheercheck - plan van aanpak - grondverwerving/ ha wegzetten in projecten - onderzoeken - concept inrichtingsplan (VO) - grondverwerving - def. Inrichtingsplan (DO) - uitvoering - beheer.

HOOFDSTUK 3 DE GROENE UITWEG

Het programma van de Groene Uitweg richt zich op recreatie, landbouw, cultuurhistorie en landschapsbeleving.

Het landschap aan de oostkant van Amsterdam kent een bijzondere diversiteit en kwaliteit. Het is een afwisseling van veengebied met plassen, polders en (restanten van) veenrivieren. Het gebied herbergt vele cultuurhistorische elementen, zoals de voormalige zandvaarten en de buitenplaatsen en ook de militaire geschiedenis heeft z'n stempel op het gebied gezet. Maar het landschap wordt ook doorkruist door grootschalige infrastructuur, zoals de A1, de A9, de spoorlijn Amsterdam-Hilversum en het Amsterdam-Rijnkanaal.

Door overheden en diverse partijen in het gebied wordt samengewerkt om de kwaliteiten te behouden en te versterken. Een bijzondere samenwerking tussen partijen ontstond toen de eerste plannen voor de wegbreiding tussen Almere, Muiden en Amsterdam (A1-A6-A9) werden ontwikkeld (2003). Onder de noemer 'Groene Uitweg' is een visie gemaakt als groen/blauwe tegenhanger van de infrastructurele ontwikkeling.

Deze visie is vertaald in een groot aantal projecten vallend onder de thema's vaarrecreatie, fiets en wandelrecreatie, cultuurhistorie en behoud weidelandschap: het *uitvoeringsprogramma De Groene Uitweg*. In 2009 is gestart met de uitvoering van dit eerste programma. Er zijn inmiddels vele projecten uitgevoerd. Enkele voorbeelden hiervan zijn de realisatie van de "*Natuurboulevard*": de wandel en fietsverbinding Diemen-Muiderberg, de "*Liniebrug*": de Fietsbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal bij Nigtevecht, het "*Rondje Naardermeer*", de uitvoeringsregeling voor de *agrarische sector* en de vele restauratie- en ontwikkelprojecten binnen het onderdeel *Stelling van Amsterdam/Nieuwe Hollandse Waterlinie*.

Een van de grotere projecten, de "*vaarverbinding Vecht-Gooimeer*" is niet uitgevoerd, omdat er onvoldoende draagvlak bleek voor het aanleggen ervan. Dit heeft in 2020 geleid tot het ontbinden van het convenant *Naarden buiten de Vesting* en het vrijvallen van het hiervoor gelabelde geld.

In het najaar van 2020 is gestart met een proces om dit vrijgevallen geld te koppelen aan nieuwe projecten. Dit proces heeft in april 2021 geleid tot de bestuurlijke vaststelling in het platform Gooi, Vecht en Diemerscheg van vierentwintig projecten die samen het *uitvoeringsprogramma Groene Uitweg 2021 en verder* vormen.

Enkele in het oog springende voorbeelden van deze projecten zijn: "*Entree Muiden*", "*Muiden Noordwest*" en "*Waterpoort Vecht*". Hiermee wordt de omgeving van het oude tracé van de A1 weer in ere hersteld en de kwaliteit ervan verbeterd. Maar ook wordt geïnvesteerd in de Diemerscheg, met de projecten: "*Klimaatbos Diemerscheg*", "*Ecologische verbindingen Diemerscheg*" en "*Rondje Diemerscheg*". Diverse projecten vallen onder de noemer zichtbaar en beleefbaar maken van de cultuurhistorie. "*Linielandschap Fort Nigtevecht*", "*Buitenruimte Muiderslot*" en "*Schansen Weesp*" zijn hier goede voorbeelden van.

HOOFDSTUK 4 FINANCIELE VERANTWOORDING

De financiële overzichten met een overzicht van de geldstromen zoals het nieuwe (Rijks)budget vanuit het Programma Natuur. VOLGT